

DARIUSZ ZARZECKI
redaktor naukowy

ZARZĄDZANIE FINANSAMI

cele - organizacja - narzędzia

Tom I

Fundacja Rozwoju
Rachunkowości
w Polsce

Referaty opublikowano zgodnie z oryginałami dostarczonymi przez Autorów.
Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za treść, formę i styl artykułów.

Wydano nakładem: Fundacji Rozwoju Rachunkowości w Polsce
00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20

For this edition © copyright by Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce.
All rights reserved - wszelkie prawa zastrzeżone, 2001

Recenzenci

prof. Lech Bednarski
prof. Jan Duraj
prof. Stanisław Flejterski

Redaktor naukowy
Dariusz Zarzecki

Skład komputerowy, korekta techniczna, projekt okładki, druk i oprawa:

KAMPOL

DRUKARNIA - INTROLIGATORNIA
ul. Felczaka 17, 71-417 Szczecin, tel./fax (091) 422 17 31
e-mail: biuro@kampol-drukarnia.pl

Warszawa 2001, wydanie I

ISBN: 83-86543-39-6

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	9
---------------------	---

CELE FINANSOWE ORGANIZACJI GOSPODARCZYCH (W TYM KREOWANIE WARTOŚCI DLA AKCJONARIUSZY)

Joanna Duda – Perspektywy poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw polskich w świetle przeprowadzonych badań ankietowych	15
Agnieszka Natasza Duraj – Pojęcie polityki dywidendy	27
Renata Dylkiewicz, Jerzy Rembeza – Krótkookresowa i długookresowa integracja cen akcji	39
Marcin Dymnicki, Marta Persak – Zagadka premii rynkowej za inwestowanie w akcje	49
Danuta Dziawgo – Kluby inwestycyjne na rynku kapitałowym	61
Wiesław Janik – Kontrola kosztów jako narzędzie zarządzania wartością przedsiębiorstwa	75
Stanisław Kasiewicz – Wartość klienta w sektorze banków komercyjnych	87
Bartosz Kołodziejczyk – System zapewniania jakości – koszty i korzyści w świetle wymagań normy jakości ISO 9000–2000	103
Katarzyna Koziol – Spełnienie przez Polskę kryteriów ekonomicznych przed przystąpieniem do Unii Gospodarczej i Walutowej	115
Barbara Kryk – Rachunek kosztów ochrony środowiska w przedsiębiorstwie	129

Robert Kurek – Ekonomiczne znaczenie sektora ubezpieczeń gospodarczych w Polsce	143
Paweł Markowski – Rola controllingu podatkowego w kreowaniu wartości dla akcjonariuszy	155
Grzegorz Mielcarek – Rynki nowoczesnych technologii – cechy charakterystyczne i kierunki rozwoju	165
Robert Piechota – Pomiar wartości tworzonej przez proces na podstawie parametru Activity Based EVA	177
Joanna Pioch – Corporate Governance w teorii i praktyce	185
Halina Zadora – Wpływ koniunktury gospodarczej na zachowania i finanse małych przedsiębiorstw	195

ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA FINANSAMI

Mieczysław Adamowicz, Marek Raczkowski – Agencja modernizacji i restrukturyzacji Rolnictwa jako kluczowa instytucja finansująca rozwój wsi i rolnictwa	215
Paweł Cabala – Usytuowanie controllingu w strukturze organizacyjnej przedsiębiorstwa	227
Slawko Dragić – Wpływ nowoczesnych systemów informacyjnych na zarządzanie finansami oraz innymi zasobami przedsiębiorstwa	237
Eliza Frejtag-Mika, Grażyna Kozuń-Cieślak – Instrumenty rynku kapitałowego w zarządzaniu finansami gminy	247
Sylwester Głowacki – Zarządzanie należnościami	259
Eugeniusz Gostomski – Fundusze nieruchomości jako instrument rozwoju rynku finansowego	269

Magdalena Jerzemowska – Niemiecki model nadzoru korporacyjnego	281
Agnieszka Piechocka-Kaluźna – Zarządzanie finansami wspólnot mieszkaniowych	293
Radosław Kaluźny – Rezerwy celowe banku komercyjnego jako przejaw stosowania zasady ostrożnej wyceny w rachunkowości	305
Krzysztof Leja – Zarządzanie finansami jako element strategii instytucji akademickiej	313
Grażyna Maniak – Rola zarządzania zasobami ludzkimi w procesie przeprowadzania zmian organizacyjnych	323
Krzysztof Markowski – Zarządzanie finansami gminy w aspekcie inwestycji komunalnych w polsce w latach 1996-1999	335
Joanna Senyszyn, Jarosław Szczukowski – Racjonalizacja zarządzania finansami gospodarstw domowych na podstawie analizy kosztów okołokonsumpcyjnych	349
Paweł Stępień, Tomasz Strąk – Wycena przedsiębiorstwa państwowego dla potrzeb prywatyzacji bezpośredniej	357

FUZJE, PRZEJĘCIA, RESTRUKTURYZACJE

Katarzyna Bartusik, Andrzej Kozina – Planowanie negocjacji w zakresie fuzji firm	375
Jerzy Czupiał – Przejęcia, nowe przedsięwzięcia wewnętrznej joint ventures jako formy restrukturyzacji przedsiębiorstw	395
Marek Gruszczyński – Firma jako cel przejęcia. Charakterystyka na podstawie badań metodami mikroekonometrii	403
Ludwik Habuda – Strategia przetrwania w procesie restrukturyzacji gospodarki na przykładzie energetyki	417

Agnieszka Herdan – Globalny efekt synergii jako sposób pomiaru efektywności fuzji	431
Barbara Karcz – Formy konsolidacji systemu bankowego w Polsce na przykładzie banków komercyjnych	443
Zbigniew Olesiński, Katarzyna Rogalińska – Znaczenie zarządzania finansami w kształtowaniu strategii restrukturyzacji przedsiębiorstwa	453
Wojciech Romanowicz – Mierzenie zmian efektywności funkcjonowania banków w wyniku konsolidacji	463
Andrzej Rutkowski – Stopy wymiany akcji w rachunku efektywności fuzji i przejęć	477
Anna Rychly-Lipińska – Fuzje firm a efekty wynikające z ich działalności	493

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Waldemar Aspadarec – Warrant na 52-tygodniowy bon skarbowy - instrument dający możliwości wykorzystania zmian stóp procentowych	507
Tomasz Bernat – Kompleksowe zabezpieczenie ryzyka na przykładzie ryzyka utraty majątku firmy	517
Katarzyna Byrka-Kita – Współczynnik beta (β) jako miara ryzyka rynkowego	527
Magdalena Kalasińska – Niektóre problemy wykorzystania sekurytyzacji w zarządzaniu ryzykiem płynności finansowej w banku	539
Julia Koralun – Wybór strategii kursu złotego w procesie europejskiej integracji walutowej	553

Dorota Kornacka – Wybrane aspekty transferu i dyfuzji technologii	565
Karolina Kozłowska-Nalewaj – Instrumenty finansowe stanowiące przedmiot inwestycji instytucji ubezpieczeń osobowo-majątkowych na tle przepisów prawnych	577
Wiesław Pluta – Analiza ryzyka w planowaniu finansowym	591
Andrzej Szopa – Ryzyko walutowe a kondycja finansowa przedsiębiorstw	599
Waldemar Tarczyński – Instrumenty pochodne i ich ryzyko	607

ZARZĄDZANIE FINANSAMI

CELE – ORGANIZACJA – NARZĘDZIA

KRZYSZTOF MARKOWSKI

ZARZĄDZANIE FINANSAMI GMINY W ASPEKCIE INWESTYCJI KOMUNALNYCH W POLSCE W LATACH 1996–1999

1. Zarządzanie finansami

Zarządzanie gminą wymaga zarówno wiedzy jak też umiejętności. Polega ono na realizacji takich zadań, które dana społeczność lokalna uznaje za priorytetowe i konieczne, oraz takich, którym władza lokalna w ramach swoich obowiązków i kompetencji stara się sprostać wykorzystując w tym celu dostępne środki.

Każda gmina świadczy na rzecz własnych mieszkańców pewną ilość standardowych, przewidzianych ustawowo usług. Stosownie do art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym¹. Do nich należy zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty wykonywane jako zadania własne. Zadania te związane są przede wszystkim z infrastrukturą techniczną, infrastrukturą społeczną, ładem przestrzennym i ekologicznym oraz zarządzaniem majątkiem.

Realizacja zadań własnych w poszczególnych gminach może różnić się regularnością, stabilnością, a także formą oraz warunkami, w jakich są one wykonywane. Gmina może w obrębie obowiązkowych świadczeń wyjść poza ich ścisły zakres, poszerzając go, jak też podnieść ich jakość w sposób niespotykany w innych gminach. Może także zaoferować własnym mieszkańcom usługi, których świadczenie nie jest w ogóle ujęte w ramach jej ustawowych obowiązków². Zależy to w dużym stopniu nie tylko od zamożności samej gminy, lecz przede wszystkim od operatywności jej władz.

¹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (j. t. Dz. U. Z 1996 r. nr 13, poz. 74 z późn. zm.).

² Por. Art. 6 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym.

Realizacja zadań gminy jest ściśle związana z finansami, dlatego też zarządzanie gminą jest tożsame z zarządzaniem jej finansami, natomiast jest realizowane w ramach budżetu gminy. Budżet, jako roczny plan finansowy, jest wyrazem polityki w zakresie zarządzania posiadany przez gminę potencjałem oraz stanowi podstawę do podejmowania optymalnych decyzji i wyznacza kierunki działań samorządu w poszczególnych dziedzinach. W ramach roku budżetowego powinny zostać zaplanowane w gminie zarówno wydatki bieżące służące wykonaniu zadań obowiązkowych, jak też wydatki służące realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych. Inaczej mówiąc, budżet powinien zawierać plan wydatków bieżących uwzględniając jednocześnie długofalowe dążenia gminy wynikające z opracowanej strategii rozwoju³.

Wydatki bieżące gminy są związane z realizacją podstawowej funkcji samorządu, tj. wykonywaniem zadań, poprzez które gmina zaspakaja zbiorowe potrzeby, czyli dostarcza dóbr i usług niezbędnych zarówno dla prawidłowego, codziennego funkcjonowania swoich mieszkańców oraz przedsiębiorstw znajdujących się na danym terenie jak też szeroko rozumianego rozwoju lokalnego. Do tej grupy wydatków można zaliczyć m. in. wydatki służące utrzymaniu szkół, zapewnieniu usług komunalnych, sprawnemu działaniu istniejącej infrastruktury itp.

Wydatki inwestycyjne m. in. służą odtwarzaniu i rozbudowie posiadanej już na swoim terenie infrastruktury, jak też do tworzenia nowej. Prowadzenie przedsięwzięć inwestycyjnych, mimo że nie jest obowiązkowe, to jednak warunkuje realizację zadań gminy. Tak więc inwestycje są środkiem, który umożliwia wykonanie zarówno zadań bieżących, jak i tych mogących wyłonić się w przyszłości. Dzięki ich podejmowaniu jednostka samorządu terytorialnego może zapewnić mieszkańcom dostęp do usług, świadczonych na możliwie najwyższym poziomie i jednocześnie korespondujących z ich potrzebami. Poza tym, inwestycje komunalne, a zwłaszcza rozbudowa infrastruktury technicznej, należą do najważniejszych czynników wpływających na atrakcyjność inwestycyjną gminy, a tym samym na jej przyszłe „bogactwo”⁴.

Przedsięwzięcia inwestycyjne ze względu na swój wymiar finansowy muszą być starannie przemyślane i zaplanowane. Gminy powinny badać skutki pieniężne już podjętych decyzji, przygotowanych planów rozwojowych oraz konkretnych zamierzeń inwestycyjnych poprzez znajdowanie wspólnego pieniąż-

³ Filas J., Piszczek M., Stobnicka I.: *Budżet zadaniowy-narzędzia i procedury*. Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999.

⁴ Swianiewicz P., Dziemianowicz W.: *Atrakcyjność inwestycyjna miast 1998-1999*. IBnGR, Warszawa 1999.